

1996, Cerklje ob Krki, 4 osebk, nad reko Krko (AH, DŠ).

Mestna lastovka *Delichon urbica*

27. 3. 1995, en osebek ob Krki pri Podgozdu, zjutraj -3 stopinje Celzija (BM, DŠ).

Rumena pastirica *Motacilla flava*

Julij 1995, vsaj en par gnezdil na rekultiviranih površinah v Zalogu, novo gnezdišče za JV Slovenijo (AS).

Veliki slavec *Luscinia luscinia*

En osebek, obročkan, 15. 8. 1995, Žužemberk (BM, DŠ).

Navadni kupčar *Oenanthe oenanthe*

3. 9. 1995, njive pri Kronovem, okoli 25 osebkov (AH).

Rumeni vrtnik *Hippolais icterina*

28. 5. 1996, pel nad poplavnimi travniki pri Malencah (AH, DŠ).

Belovrati muhar *Ficedula albicollis*

17. 4. 1995, en osebek opazovan pri Hrvaškem Brodu (DŠ).

Črnočeli srakoper *Lanius minor*

Julij 1995, Hrvaški Brod in Mršeča vas; 15. 8. 1996 Bela cerkev ter zadnji opažanji 6. 10. 1996, po en osebek pri Malencah in pri Borštu, sta zanimivi tudi s fenološkega stališča (AH).

Veliki srakoper *Lanius excubitor*

21. 12. 1995, Kronovo; 18. 2. 1996, Cerklje; 19. 3. 1996, Lešnica, vsakič po en osebek (AH, DŠ).

Trstni strnad *Emberiza schoeniclus*

21. 12. 1995, Srebniče (AH, DŠ).

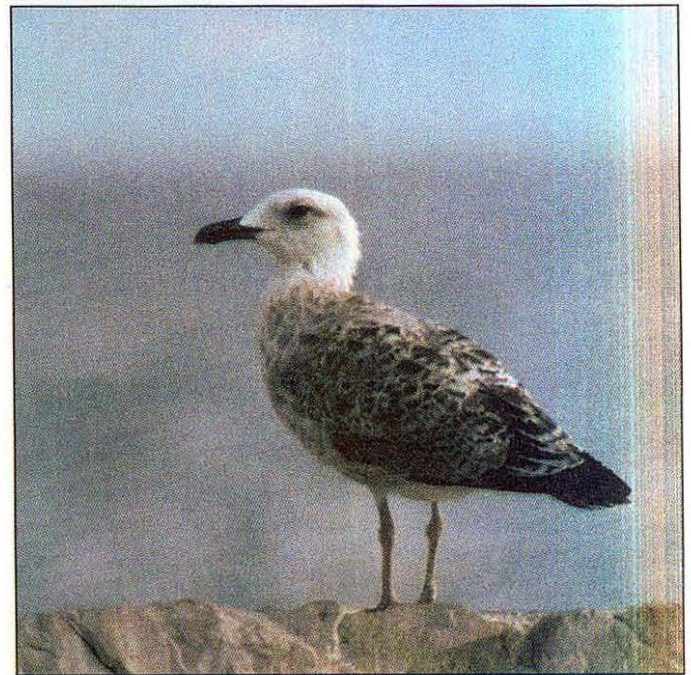
Veliki strnad *Emberiza calandra*

17. 4. in 28. 5. 1996, poplavni travniki pri Malencah, dva pela (DŠ).

Andrej Hudoklin, Ob Sušici 15,
8350 Dolenjske Toplice

Dare Šere, Langusova 10,
1000 Ljubljana

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

Katera vrsta je to? Can you identify the species?
(I. A. Božič)

Cipa ali škrjanec? To je prvo vprašanje, ki ga prebuja skrivnostna fotografija iz prejšnje številke Acrocephalusa. ALSTRÖM in MILD sta to dilemo odločno razrešila takole: 1) precej dolg in ne tako težak kljun, 2) precej dolge noge, 3) razločno temen brk, blede predbrkovna maroga in temna črta na podbradku, 4) glava brez sledu čopke, 6) rahlo progaste prsi in 7) močno vzorčasti srednji krovci "izločajo škrjanca iz igre" (ALSTRÖM & MILD 1987).

Ptica na skrivnostni fotografiji iz 77. št. Acrocephalusa naj bi potemtakem bila cipa. Obrabljeno perje izdaja odrasel osebek pred golitvijo, se pravi najverjetneje v predgnezditvenem obdobju, kar lahko pomeni, da je ptica na selitvi. S starostjo se namreč progavost po prsih pri cipah spreminja. Mladostna rjava cipa na primer je po prsih močno progasta, kasneje pa povsem drugačna. Tako lahko takoj izločimo vse izrazito progaste cipe od evropskih drevesne *Anthus trivialis* in male *A. pratensis* do azijskih olivnozele- ne cipe *A. hodgsoni* in tundrice *A. gustavi*.

Na sredi med temi manjšimi, progastimi in večjimi neprogastimi cipami je po velikosti vriskarica *A. spinoletta*, ki je tudi

Rjava cipa *Anthus campestris*, 17. 4. 1997, Krapje (Pomurje)

Tawny Pipit *Anthus campestris* on 17th April 1997 at Krapje (the Mura region), (F. Bračko)

brez prog po prsih. Toda njene noge so temne in ne svetle, še najmanj pa tako oranžne kot noge ptice na naši sliki. Topla marelično rumenkasta barva vrhov in robov krovnih in letalnih peres navajata na pomisel, da gre za rjavo cipo *A. campestris*. Toda kljun se zdi prekratek in preveč koničast za rjavo cipo, zato je razumljivo, da pomislimo na katero od azijskih cip, s katerimi si je posebno v mladostnem perju rjava cipa zelo podobna.

Sorazmerno težak kljun, le rahlo črtkasto oprsje (brez črt na bokih), razločna nadočasna maroga in dolge noge so značilnosti večjih cip: rjave *A. campestris*, dolgokljune *A. similis*, ostrožne *A. richardi* in mongolska *A. godlewski*. Najdaljši in zato na videz najbolj šilast kljun ima dolgokljuna cipa, najkrajšega, zato pa na videz koničastega mongolske cipa. Kljun ptice na skrivnostni fotografiji iz 77. št. *Acrocephalusa* za rjavo cipo nikakor ni tipičen. Preveč koničast je, daje vtis, kot da bi bil spodaj priostren, a to je najbrž le videti tako, ker je spodnja polovica kljuna na konici temnejša. Mor-da je tudi zaradi rahlo zamaknjene glave kljun videti manjši, kot bi se za rjavo cipo spodobilo.

Kako pa je s progavostjo oziroma boljše črtkanostjo po prsih pri teh večjih cipah? Nabolj progasta je po prsih ostrožna, opazno manj, le rahlo črtkani sta dolgokljuna in mongolska, medtem ko za rjavo velja, da je povsem brez črtic. Za ptico na fotografiji ni mogoče reči, da je povsem brez črt na prsih, žal pa ne pozira tako, da bi se o tem dalo kaj več povedati. Je pa na obrazu teh cip še neka značilnost, ki ni vsem skupna. To je temna črta na licu, med očesom in kljunom, ki je tipična za rjavo in manj za dolgokljuno cipo. Naša cipa ima potemtakem z izjemo kljuna vse značilnosti rjave cipe, med temi tudi najpomembnejšo črto na licu.

Ker neoporečnega dokaza, da je pred nami rjava cipa, nimamo, si moremo pomagati z ornitološko prakso, ki pozna tudi marsikatero izjemo od pravila. Tako je bila v Angliji leta 1986 ujeta drevesna cipa, ki so jo zaradi velikosti in oblike glave sprva določili kot rjavo cipo (DUNCAN 1986). Večje cipe imajo namreč značilno "brezčelno glavo", kjer glava poševno prehaja v kljun brez čelnega padca. Kdor je že opazoval rjavo cipo, bo vedel, za kaj gre. No, ptica na naši sliki resnici na ljubo ne daje takšnega vtisa, saj je čelo lepo izraženo. Bolj ko se ji hočemo z determinacijo približati, bolj se od rjave cipe oddaljujemo. Pa vendar smemo reči, da je ptica s tem motečim kljunom, ki jo je 17. aprila 1996 pri vasi Krapje v Pomurju fotografiral Franc Bračko, bržkone res rjava cipa. Podrobnosti o dogodku pa ste že prebrali v rubriki Iz ornitološke beležnice v prejšnji številki *Acrocephalusa*.

Iztok Geister

LITERATURA

ALSTRÖM, P., K. MILD (1987): Mystery photographs 122. *British Birds* 80: 50-52.

DUNCAN, R. A. (1989): Tree Pipit with Tawny Pipit measurements. *British Birds* 82: 221-223.